

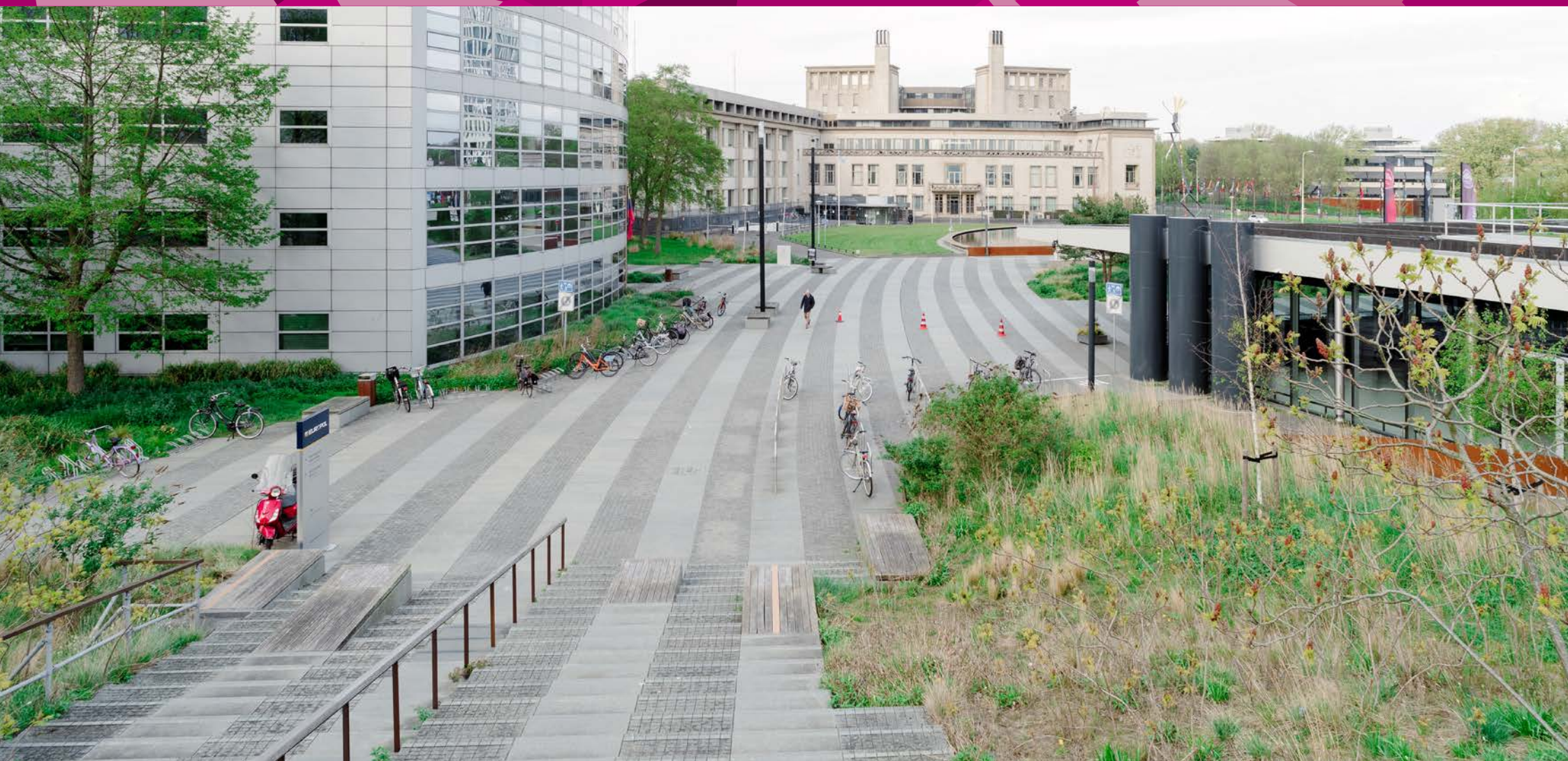

Den Haag

World Forum gebied: van eiland naar geïntegreerde campus

Stadsatelier Den Haag

september 2026

Inhoud

1. Stadsatelier	5
2. Locatie	9
3.. Analyse	13
4. Visie	25

De Johan de Wittlaan (S200), met de rechterkant het voormalige Joegoslaviëtribunaal.
Foto: Riccardo de Vecchi.

1. Stadsatelier

Stadsatelier

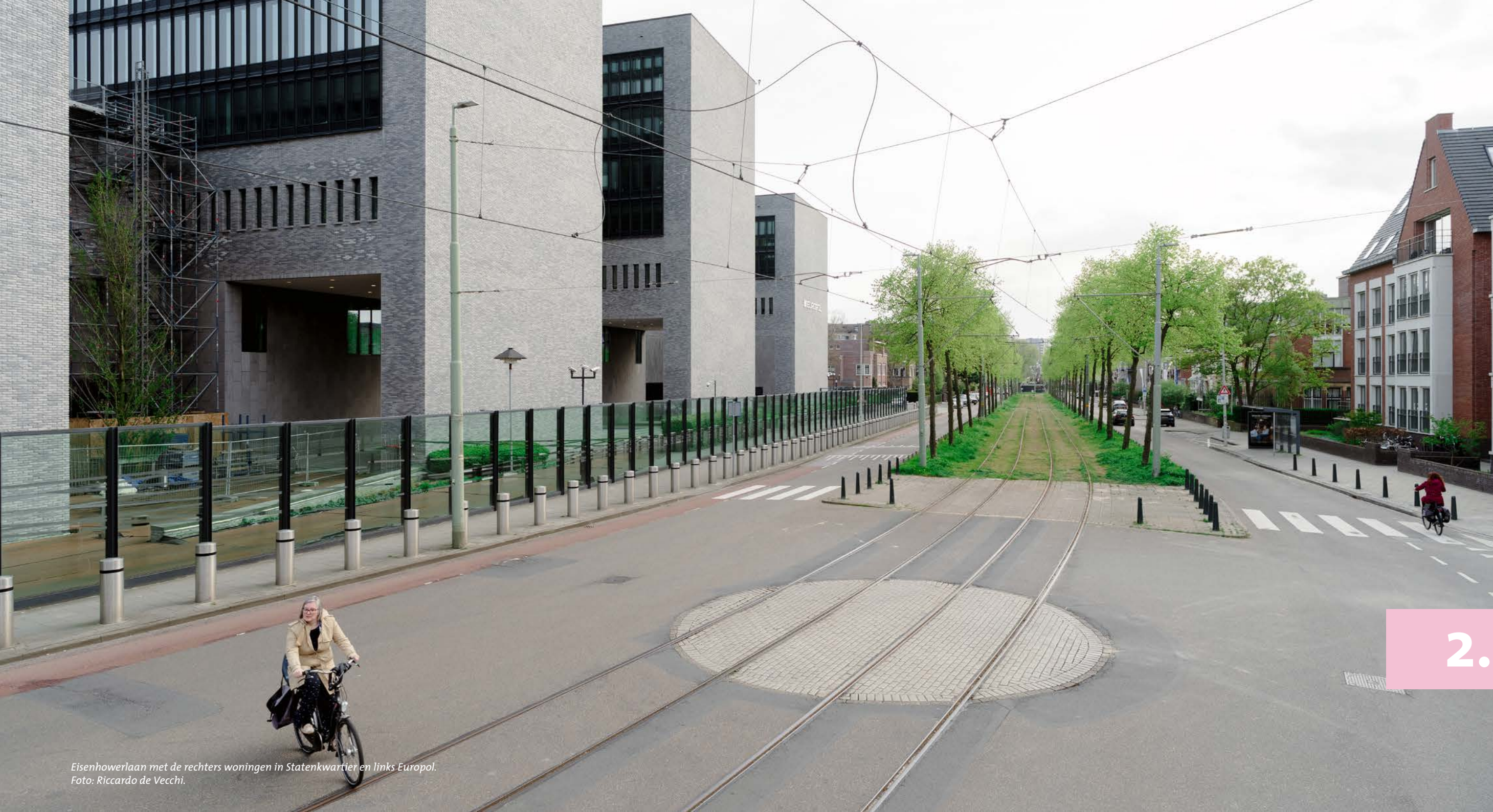
Het Stadsatelier Den Haag is een samenwerking tussen Gemeente Den Haag, Rijksvastgoedbedrijf en Atelier Rijksbouwmeester en Rijksadviseurs. Alle producten binnen het Stadsatelier zijn in vorm van werksessies en workshops in een gezamenlijkheid tot stand gekomen. Een belangrijk thema bij deze samenwerking is de betekenis van het rijksvastgoed voor de stad met wederkerigheid als uitgangspunt.

De casus 'Internationaal stedelijk landschap World Forum gebied' is een van de vier casussen die in 2026 is onderzocht binnen het Stadsatelier Den Haag.

Met de voorliggende studie wordt verkend wat de waarde is van het World Forum-gebied voor de stad.

De studie biedt geen eindbeeld maar geeft belangrijke principes weer die specifiek voor dit gebied een meerwaarde voor de stad en het gebied zijn. Tevens formuleert het een aantal belangrijke speerpunten voor de identiteit van het gebied, hierbij speelt de gelaagdheid door de tijd een grote rol zowel ruimtelijk als programmatisch. De identiteit, herkenbaarheid en eigenheid van het gebied zijn een belangrijk overkoepelende thema.

De studie begint met een korte analyse van de huidige situatie en beschrijft de belangrijkste knelpunten. De antwoorden op deze uitdagingen zijn vertaald naar een visie voor het gebied: een toekomstbeeld van een open Sorghvliet in 2099. Om dit toekomstbeeld te kunnen realiseren, zijn verschillende ruimtelijke en programmatische principes beschreven.

2. Locatie

Het World Forum-gebied en omgeving

World Forum

De Internationale zone in Den Haag, met name het World Forumgebied, is met de aanwezigheid van internationale organisaties en diplomatieke instellingen wereldwijd bekend als de stad van Vrede, Recht en Veiligheid.

Het World Forumgebied ligt op een bijzondere plek in de stad tussen woonwijken, parken en het Scheveningse Bos. Het wordt direct ontsloten via een aantal belangrijke stedelijke routes, zoals de Johan de Wittlaan/Teldersweg (S200), Statenlaan en de Scheveningseweg. Het ligt op steenworp afstand van het iconische Vredespaleis.

De huidige situatie wordt gekenmerkt door grootschalige gebouwen, gesloten gevels en een eenzijdige oriëntatie op infrastructuur en toenemende eisen aan beveiliging van internationale functies in gebouwen. Hierdoor functioneren verschillende delen van het gebied als losse “eilanden”, met beperkte interactie tussen gebouwen, openbare ruimte en omliggende woonwijken en groengebieden. Het ontbreekt in het gebied ook aan een duidelijke functionele samenhang tussen internationale organisaties, congres, museum- en cultuurprogramma en de dagelijkse beleving voor bewoners en bezoekers.

Deze casestudie, richt zich op de transformatie van het gebied van een geïsoleerd “forum” met eenzijdige functies en programma’s naar een open en toegankelijke campus waar ontmoeting en toegankelijkheid belangrijk zijn.

Centraal staat het versterken van de identiteit van het gebied door een balans tussen grootstedelijke representativiteit en menselijke maat, en tussen de wederkerigheid van diverse functies in relatie met de buitenruimte.

3. Analyse

*Wandel en verblijfsgebied Catsheuvel. Aan de rechterzijde het Kunstmuseum met expeditie entree.
Foto: Riccardo de Vecchi.*

Ligging & Functies

Het World Forum-gebied ligt ingeklemd tussen de Scheveningse Bosjes en het Statenkwartier. Het gebied wordt begrensd door de Johan de Wittlaan (S200), een belangrijke verkeersader. Daarnaast grenst het gebied aan belangrijke stedelijke verbindingen zoals de Scheveningseweg en de Statenlaan. Deze karakteristieke Haagse lanen vormen belangrijke verbindingen tussen de binnenstad en de kust en dragen bij aan de ruimtelijke samenhang en identiteit van het gebied.

LEGENDA

- Statenkwartier
- Scheveningse Bosjes

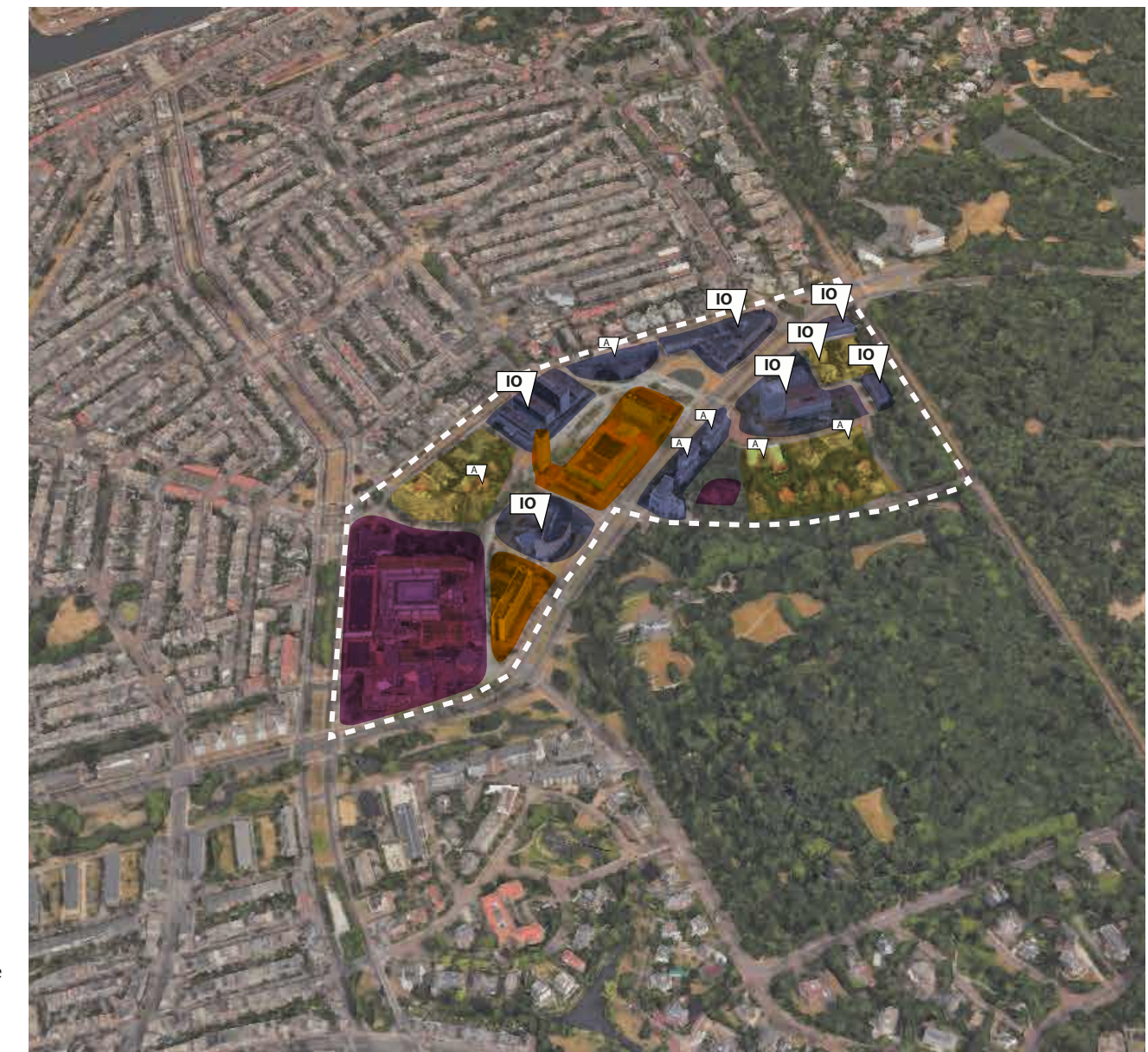
WF gebied en verbindingen met de stad

Het World Forum gebied vormt een typologisch en programmatisch eiland dat sterk afwijkt van zijn omgeving: het stedelijk woongebied in het noorden en de groene bosgebieden in het zuidoosten.

Programmatisch is binnen het gebied sprake van een geconcentreerde aanwezigheid van kantoorgebouwen, aangevuld met onderwijs- en cultuurfuncties. Wonen komt slechts in beperkte mate voor. Een groot deel van de kantoren is bestemd voor internationale organisaties en ambassades.

LEGENDA

- Kantoor
- Cultuur
- Hotel/ Congres
- Wonen
- Internationale organisatie
- Ambassade

Programma en clusters binnen het WF gebied

Fotoserie van het World Forum gebied door Riccardo de Vecchi

Ruimteclaims

De beschikbare ruimte in het gebied is beperkt. Tegelijkertijd nemen de wensen voor groei en voor functionele en/of ruimtelijke uitbreiding vanuit de diverse organisaties in het gebied steeds verder toe. Tevens is er een grote wens uit de buurt voor een beter verbinding over de Teldersweg en over de Johan de Wittlaan, om de twee delen van het Scheveningse Bos te verbinden.

Het gebied World Forum heeft een aantal herkenbare karakteristieke (monumentale) panden zoals de Toren van Oud, het Catshuis, het voormalig Joegoslaviëtribunaal en het museumcluster rond het Kunstmuseum. Deze staan op strategische plekken in het gebied, aan de koppen en in het midden en vormen samen een herkennings- en oriëntatiepunt.

De meest grote spelers tav ruimteclaims zijn:

- 1. Kunstmuseum
- 2. Europol
- 3. World Forum congrescentra
- 4. CP1/ Voormalig Joegoslaviëtribunaal ICTY
- 5. Scheveningse Bosjes

LEGENDA

- karakteristiek gebouwen
- ruimtevragers
- satellietgebouwen en uitbreidingen

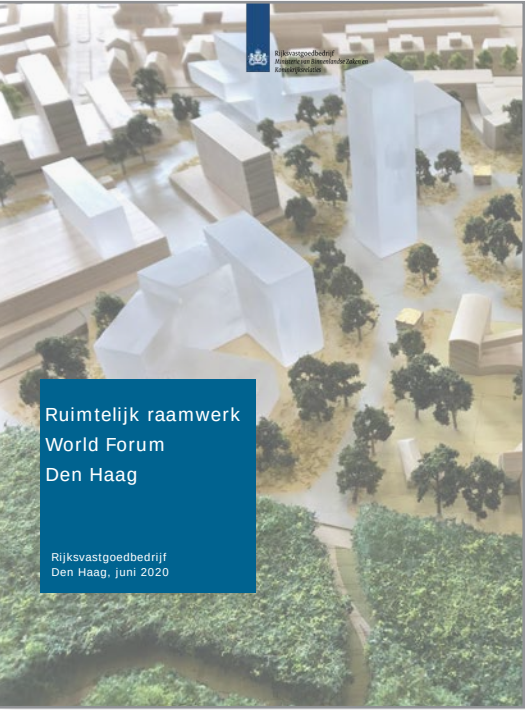

Ruimteclaims in het World Forum- gebied

Visies voor het gebied

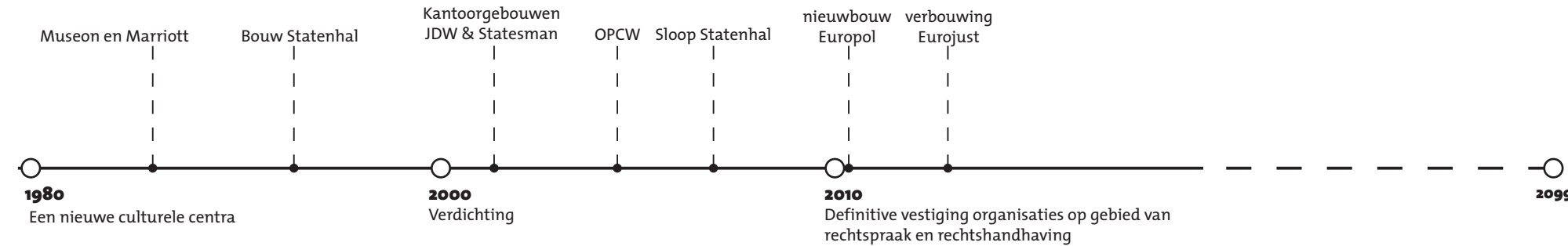
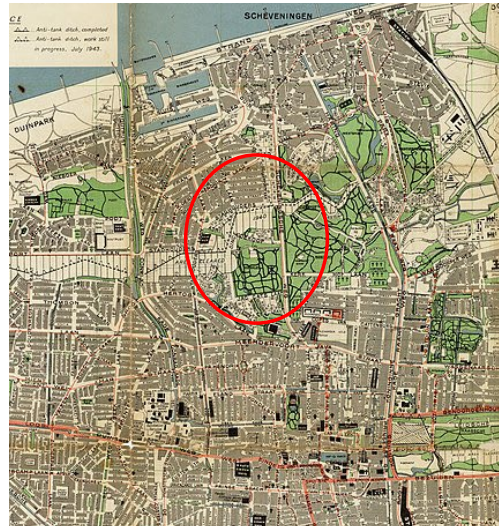
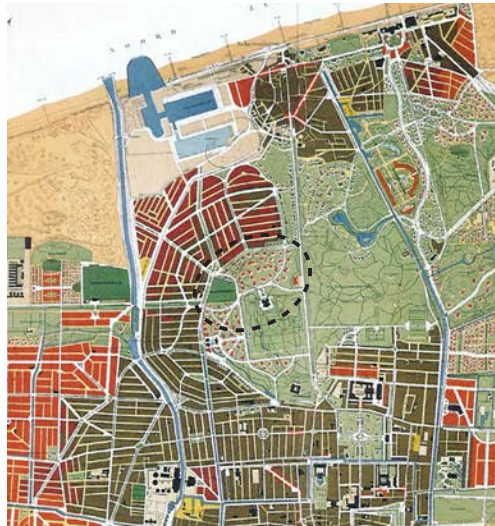
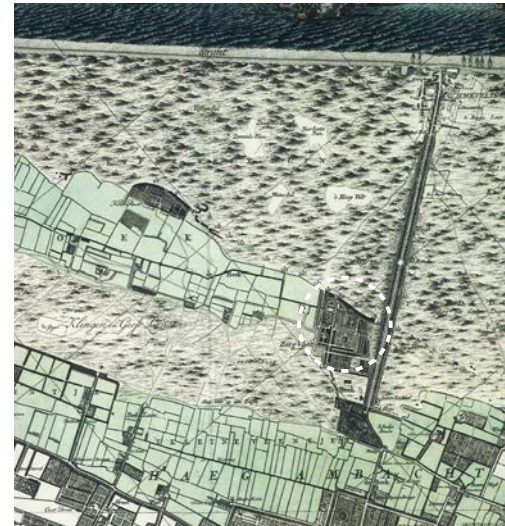
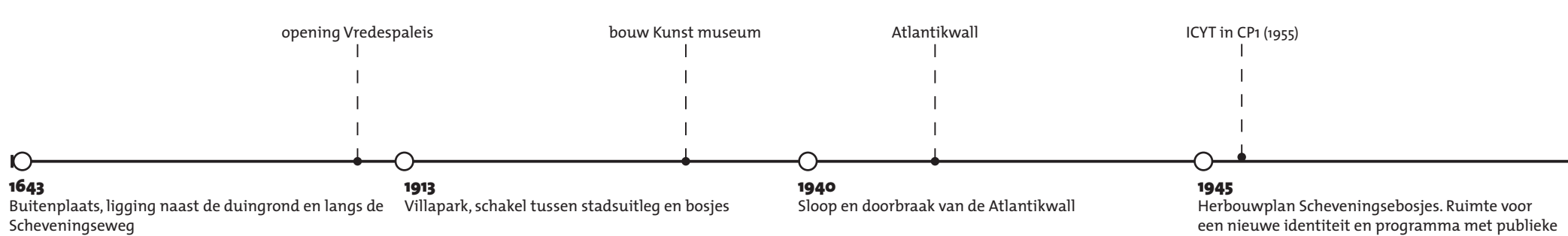
In het verleden zijn er verschillende visies voor het gebied uitgewerkt die zich richten op ruimtelijke voorstellen voor verdichting en betere verbindingen binnen het gebied. Deze visies zijn slechts gedeeltelijk of niet uitgevoerd. Een belangrijke reden hiervoor is het ontbreken financiën voor grote investeringen, zoals aanpassingen voor bijvoorbeeld de infrastructuur. Tegelijkertijd vormt het beperkte verdichtingsvermogen van het gebied een negatieve financiële factor. Het resultaat is dat ontwikkelingen in dit gebied nu meestal ad hoc en per locatie plaatsvinden.

Een gezamenlijke, breed gedragen visie voor het gehele gebied zou richting geven aan de toekomstige ontwikkeling ervan. Hiermee ontstaat een helder ruimtelijk en programmatisch kader, waarmee samenhang kan worden aangebracht tussen afzonderlijke ontwikkelingen.

Ontstaansgeschiedenis gebied

De samenstelling van het World Forum-gebied zoals het er nu uitziet, is niet het resultaat van een langetermijnvisie of continue planvorming, maar van verschillende afzonderlijke plannen die zijn onderbroken door ingrijpende historische gebeurtenissen. Een beknopt overzicht van de historische ontwikkeling biedt goed inzicht in de diversiteit en gelaagdheid van het gebied en vormt daarmee de basis voor het definiëren van de waarden en kwaliteiten van het gebied.

2. Visie

Denkrichting 1: groene Park

Denkrichting 2: Schakel

Spelregels en werkwijze

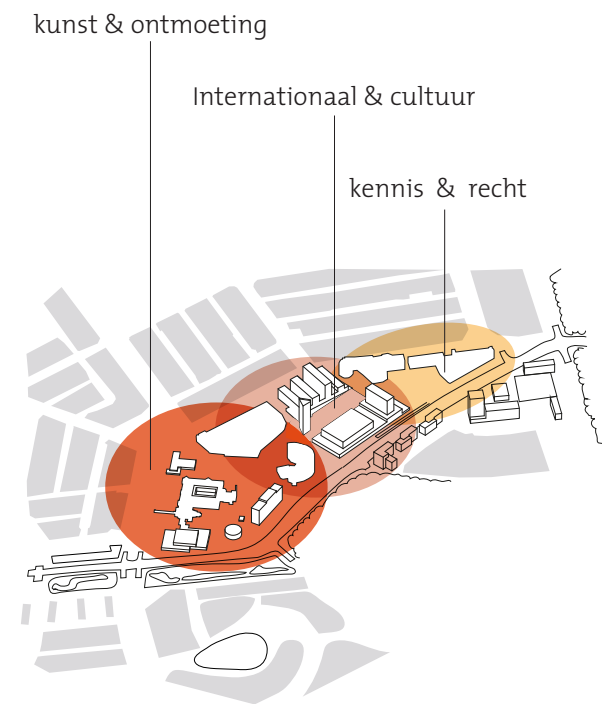
De centrale vraag in deze casus luidt hoe het World Forum-gebied kan worden getransformeerd tot een inclusieve plek met betekenis voor de stad.

Om deze vraag te beantwoorden, zijn twee extreme denkrichtingen als vertrekpunt genomen:

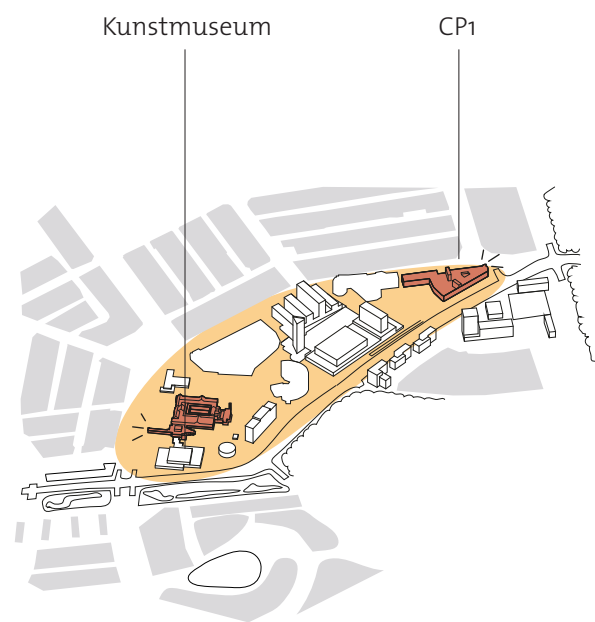
- Het Groene Park: een scenario waarbij het gebied wordt beschouwd als een uitbreiding van de aangrenzende groengebieden, de Scheveningse Bosjes en Zorgvliet.
- De Schakel: een scenario waarbij het World Forum-gebied door middel van grotere bouwblokken fungeert als een geleidelijke overgang tussen de stedelijke woonwijk en het omliggende groene gebied, in plaats van als een harde ruimtelijke grens.

Daarnaast is, om de beperkingen van de schaarse beschikbare ruimte los te laten en ruimte te bieden aan een meer fundamentele verkenning van de toekomst van het gebied, een aanvullende denkoefening uitgevoerd. Hierbij zijn Europol en het World Forum congresgebouw niet als vaststaand uitgangspunt voor de toekomstige ontwikkeling van het gebied beschouwd.

Op basis van twee ateliersessies is toegewerkt naar een gezamenlijk toekomstbeeld. Hierin zijn de belangrijkste uitgangspunten voor de identiteit, betekenis en ruimtelijke ontwikkeling van het gebied gedefinieerd.

1. Evenwichtige programma

2. Twee beeldbepalende iconische gebouwen

3. Zorgvliet park

Van ‘Word Forum’ naar ‘Sorghvliet Campus’

Voor de ontwikkeling van een toekomstvisie voor het gebied staat de vraag centraal welke rol het World Forumgebied vervult voor de stad.

Uit de analyse blijkt dat representativiteit een van de belangrijkste kwaliteiten van het gebied is. Deze representativiteit zou echter niet uitsluitend op gebouwniveau tot uitdrukking moeten komen, maar juist verankerd moeten zijn in de ruimtelijke structuur en de landschappelijke kwaliteiten van het gebied.

Daarom is ervoor gekozen voort te bouwen op de bestaande ruimtelijke kwaliteiten en de rijke identiteit die het gebied door de jaren heen heeft ontwikkeld. Op basis hiervan zijn drie speerpunten geformuleerd:

- De toekomst van het gebied wordt gekenmerkt door een divers programma waarin kunst, kennis en recht met elkaar in balans zijn. Deze functies versterken de representatieve en openbare uitstraling van het gebied en dragen bij aan de identiteit van Den Haag als internationale stad van vrede en recht. Tegelijkertijd zorgen zij voor meer levendigheid, maatschappelijke meerwaarde en veerkracht, waardoor het gebied aantrekkelijk blijft voor bewoners, bezoekers en gebruikers.

- De toekomstvisie bouwt voort op de betekenis van twee iconische gebouwen die door de jaren heen een bijzondere waarde voor de stad hebben gekregen: het Kunstmuseum Den Haag en het CP1-gebouw. Deze gebouwen zijn uitgegroeid tot meer dan alleen architectonische objecten; zij functioneren als herkenbare symbolen van het gebied. Wat tegenwoordig vaak als twee afzonderlijke gebieden wordt ervaren, kan worden beschouwd als de kop en de staart van één samenhangend gebied. Deze iconen vormen daarom een belangrijk uitgangspunt voor toekomstige ontwikkelingen.

- De landschappelijke karakteristieken van het gebied vormen de duurzame basis voor toekomstige ontwikkelingen. De aanwezige groenstructuren en duinlandschap geven het gebied zijn karakter en zorgen voor samenhang binnen de stad. Door deze kwaliteiten als uitgangspunt te nemen, wordt niet alleen voortgebouwd op de historische identiteit van het gebied, maar ontstaat ook een robuust kader voor toekomstige ruimtelijke opgaven.

Samen vormen deze drie speerpunten de basis voor een toekomstbestendig World Forumgebied, waarin landschap, representativiteit en maatschappelijke betekenis elkaar versterken en bijdragen aan een sterke positie van Den Haag als stad van vrede, recht en internationale samenwerking.

LEGENDA

- Iconische gebouwen
- Voorzijde gebouwen
- Bos
- Ontsluitingswegen
- - HOV
- OV halte

Van visie naar ruimtelijke ingrepen

De drie speerpunten zijn vertaald in een mogelijk toekomstbeeld 'Sorghvliet campus'. Op basis van de analyse en de huidige situatie van het gebied worden er verschillende ruimtelijke ingrepen geformuleerd.

Deze ingrepen richten zich op vier hoofdthema's:

- de openbare ruimte ,
- toegankelijkheid en bereikbaarheid(mobiliteit)
- de maat en schaal van de bouwvolumes,
- het programma.

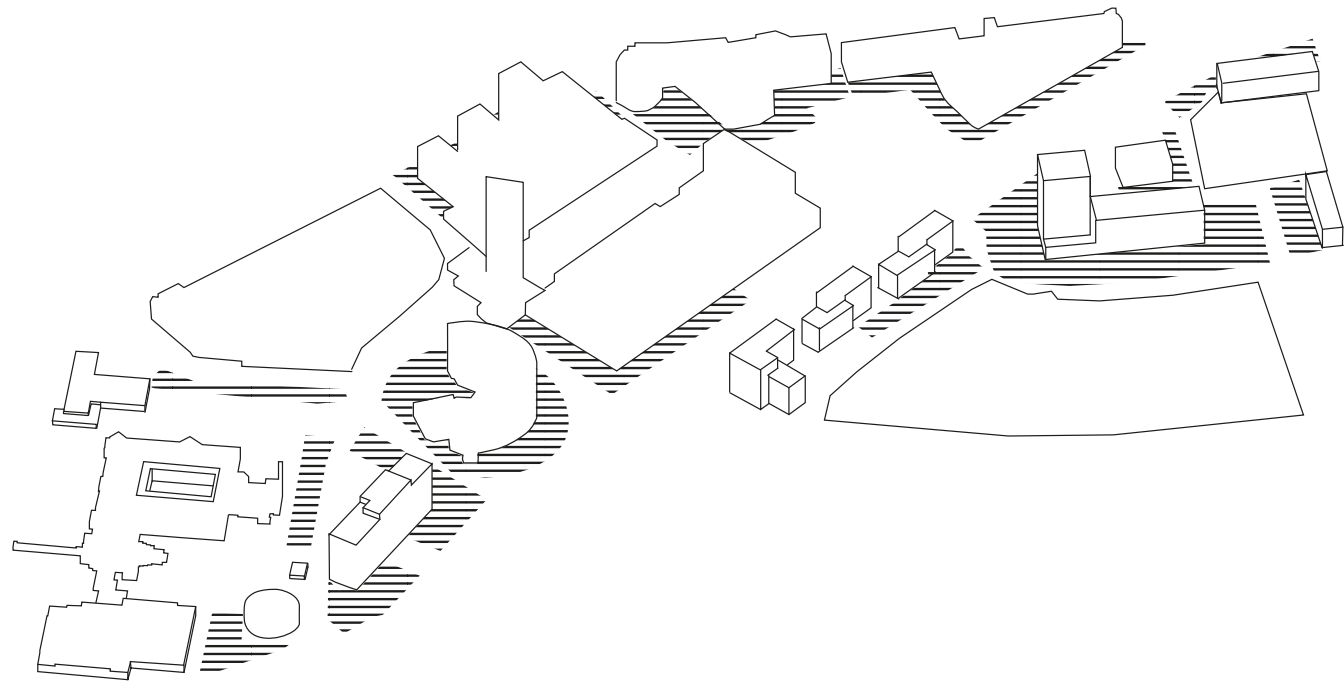
De voorgestelde ingrepen dienen als inspiratie en vormen één van de mogelijke manieren om het geschetste eindbeeld te bereiken. Het zijn geen vaststaande oplossingen, maar denkrichtingen die laten zien hoe de kwaliteiten van het gebied verder kunnen worden versterkt.

De ingrepen zijn gericht op het verbeteren van bestaande knelpunten en het versterken van de ruimtelijke, functionele en landschappelijke samenhang van het gebied. Daarnaast biedt de referentiestudie inspiratie door vergelijkbare voorbeelden en oplossingen uit andere Nederlandse en buitenlandse steden. Hiermee ontstaat een breder perspectief op de mogelijkheden voor de toekomstige ontwikkeling van gebied.

Ingrepen : Openbare ruimte

In de huidige situatie bestaat de openbare ruimte uit verschillende versnipperde deelgebieden, elk met een eigen landschappelijke inrichting en beeldtaal. Er ontbreekt eveneens een duidelijke, samenhangende hoofdroute door het gebied. Met uitzondering van de ontsluitingswegen en de S200 is er weinig ruimtelijke structuur herkenbaar voor voetgangers en fietsers. Hierdoor is de openbare ruimte beperkt aantrekkelijk als verblijfs- en verbindingsgebied.

Logistieke entrees, parkeerterreinen en veiligheidsvoorzieningen, zoals hekken en afzettingen, grenzen op veel plekken direct aan pleinen en openbare ruimten. Deze functies verstoren de ruimtelijke kwaliteit en beperken de gebruikswaarde van de openbare ruimte. Als gevolg daarvan worden de levendigheid en de potentie van het gebied momenteel niet benut.

World Forum bestaande situatie met achterkanten

LEGENDA

≡≡≡ logistiek/ parkeren/ afgesloten kavels

Ingrepen : Openbare ruimte

Referentiestudie:
Wat leren we van andere voorbeelden?

- Openbare ruimte dient als verbindingselement bij een campus
- Stevige, alzijdig georiënteerd bouwvolumes
- Verblijfsfunctie in de openbare ruimte
- Afwisseling in schaal
- Groen als terugkerend verbindingselement

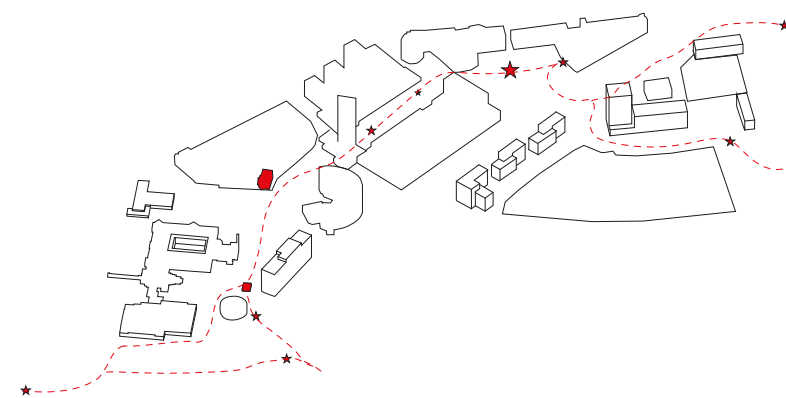
1. Campus La Roche, Bryum
2. Campus Woudestijn, Rotterdam
3. Hi-tech Eindhoven

Ingrepen : Openbare ruimte

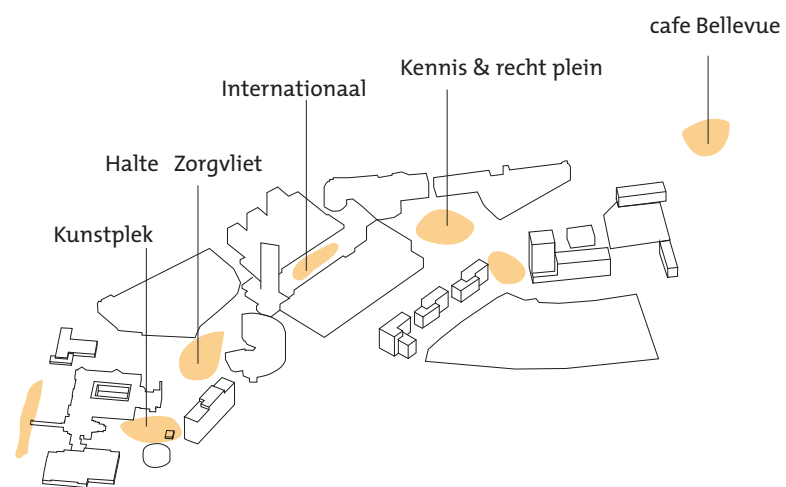
Voor deze casus stellen we voor om in de openbare ruimte meer ruimte voor groen te realiseren om de parkachtige setting te ervaren en beleven. Deze groene plekken worden gekoppeld aan ontmoetingsplekken die verband houden met programma's in gebouwen met een doorlopende kunst en cultuur route.

1. Ruimte voor groen

2. Cultuur & Kunstroute

3. Ontmoetingsplekken

Toekomstbeeld 'Sorghvliet Campus' in 2099

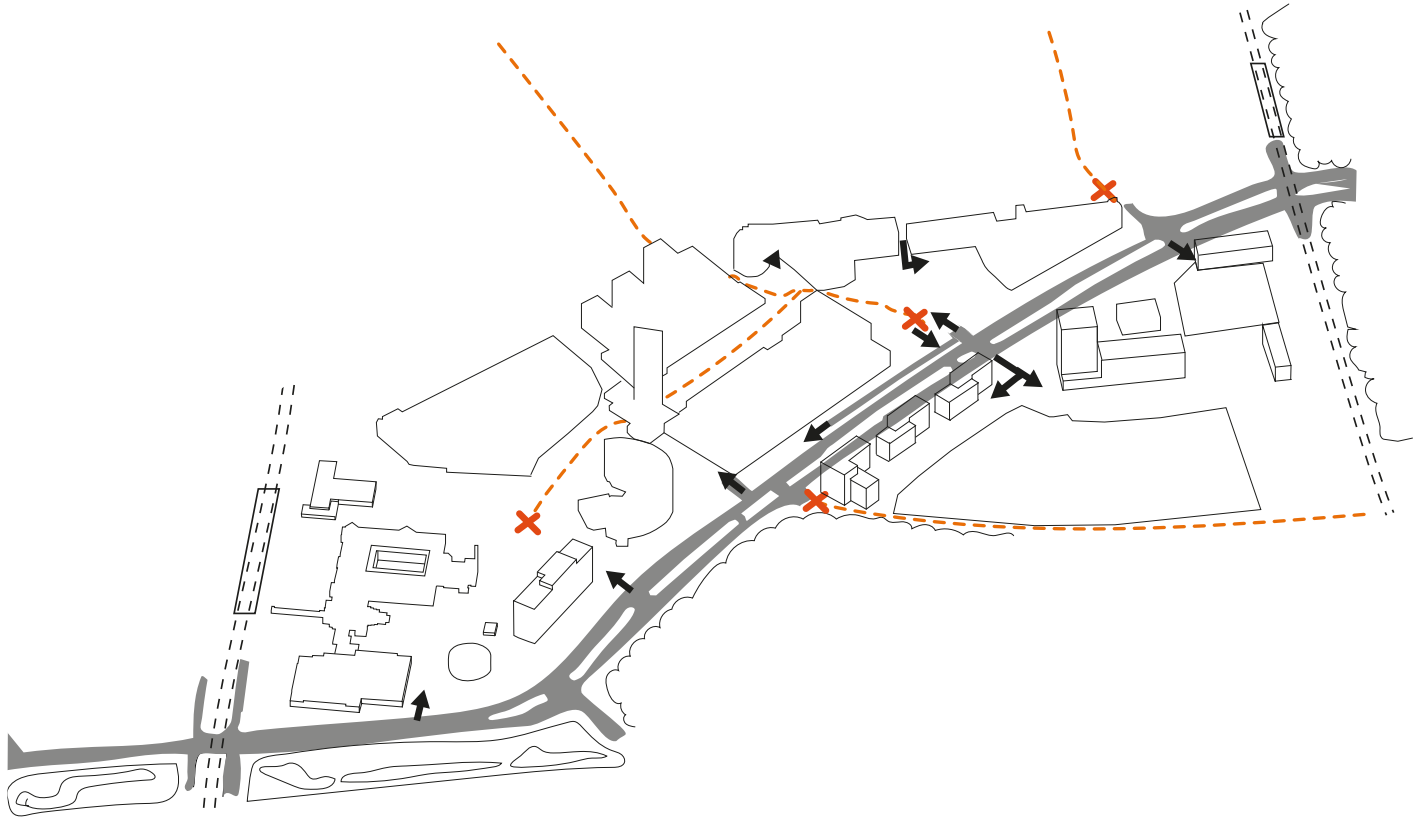
Ingrepen : Toegankelijkheid en bereikbaarheid

De S200, een van de belangrijkste verkeersaders van Den Haag, loopt dwars door het gebied. Deze infrastructuur vormt een duidelijke fysieke en ruimtelijke barrière tussen de Scheveningse Bosjes en het World Forum-gebied, waardoor het gebied zich als een eiland binnen de stad manifesteert.

De auto staat momenteel centraal in de ontsluiting van het gebied. De S200 bepaalt in grote mate de inrichting van de aangrenzende openbare ruimte, wat ten koste gaat van de verblijfskwaliteit, de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid voor voetgangers en fietsers.

Hoewel de bestemmingen in het gebied met het openbaar vervoer bereikbaar zijn, ontbreekt er een centrale OV-verbinding middenin het gebied. Hierdoor blijft de bereikbaarheid voor bezoekers en gebruikers relatief indirect en wordt het gevoel van afzondering verder versterkt.

Vrijwel iedere functie beschikt over eigen parkeervoorzieningen. Deze versnipperde parkeervoorzieningen leggen een groot beslag op de beschikbare ruimte en dragen beperkt bij aan een samenhangende gebiedsontwikkeling.

Bereikbaarheid en parkeren in de bestande situatie

LEGENDA

- S200
- entrees parkeervoorzieningen
- knelpunt looproutes
- knelpunt looproutes

Ingrepen : Toegankelijkheid en bereikbaarheid

Referentiestudie:
Wat leren we van andere voorbeelden?

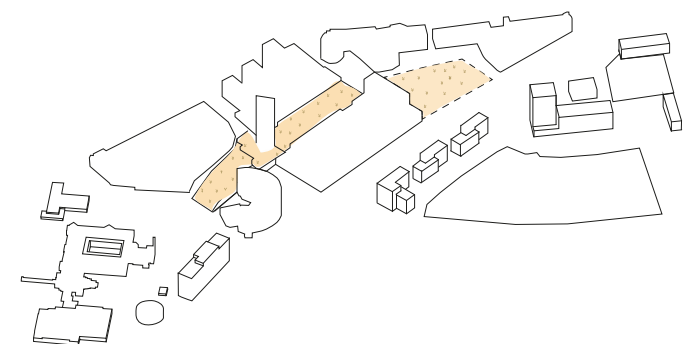
- HOV halte als hart van het gebied
- S200 landschappelijk ingepast
- Parkeren centraal en landschappelijk ingepast
- Doorlopende voetgangers- en fiets routes

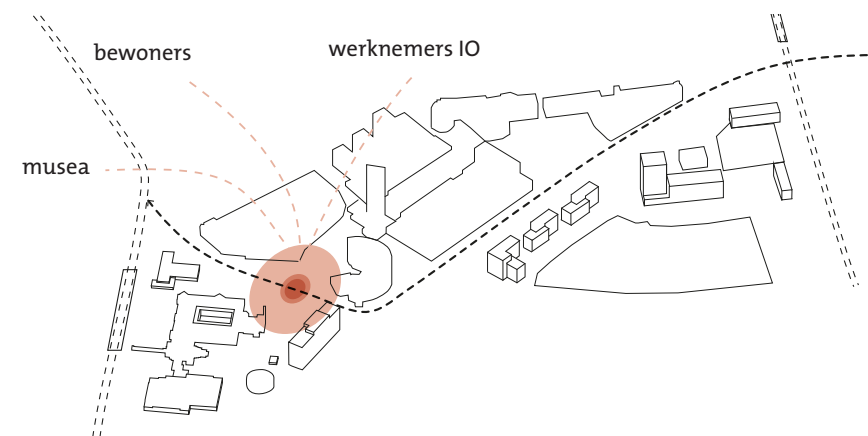
- S200 op hoogte van de Sportlaan
- Landschappelijke inrichting parkeergarage Katwijk
- OV in de hart van Utrecht science park
- Ongelijkvloerse kruising van Ring- Zuid Groningen

Ingrepen : Toegankelijkheid en bereikbaarheid

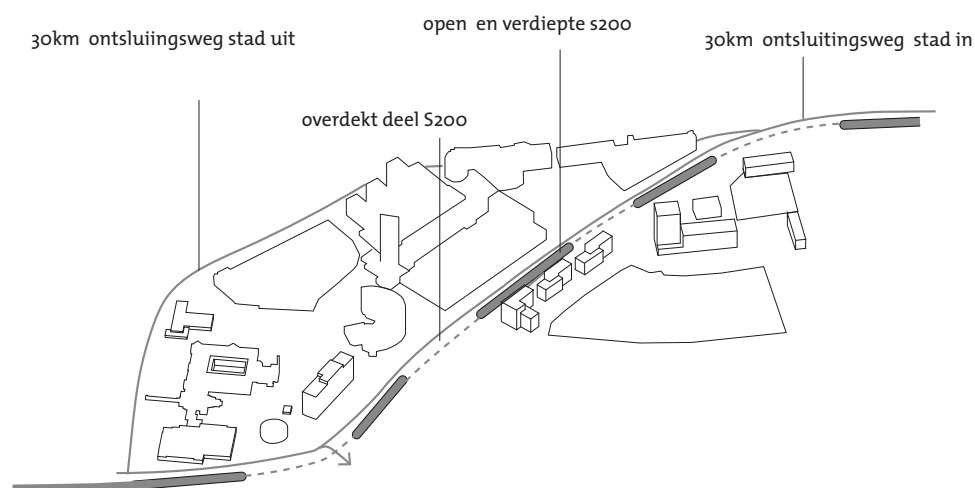
Voor deze casus stellen we voor om in te zetten op de volgende ingrepen:

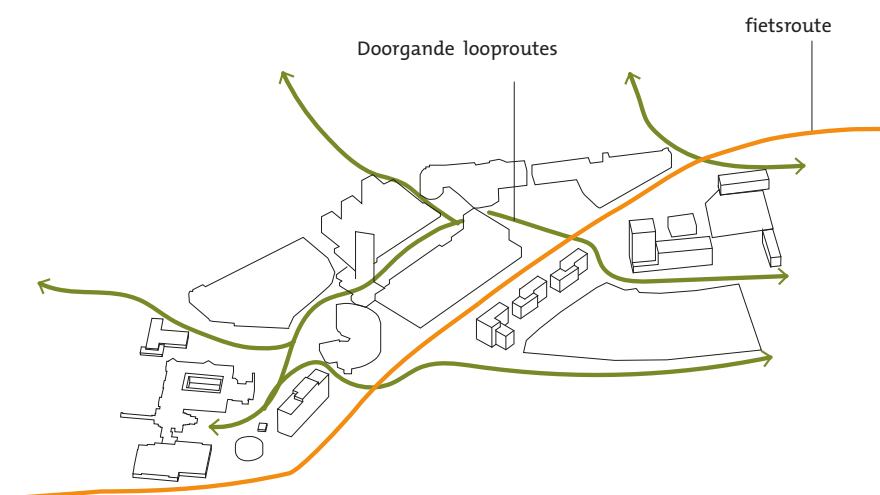
1. Parkeren gebied centraal

2. HOV in het hart

3. Doorgaande stadsring (S200) als park en bosweg

4. Doorgaande voet & fietsroutes

Toekomstbeeld 'Sorghvliet Campus' in 2099

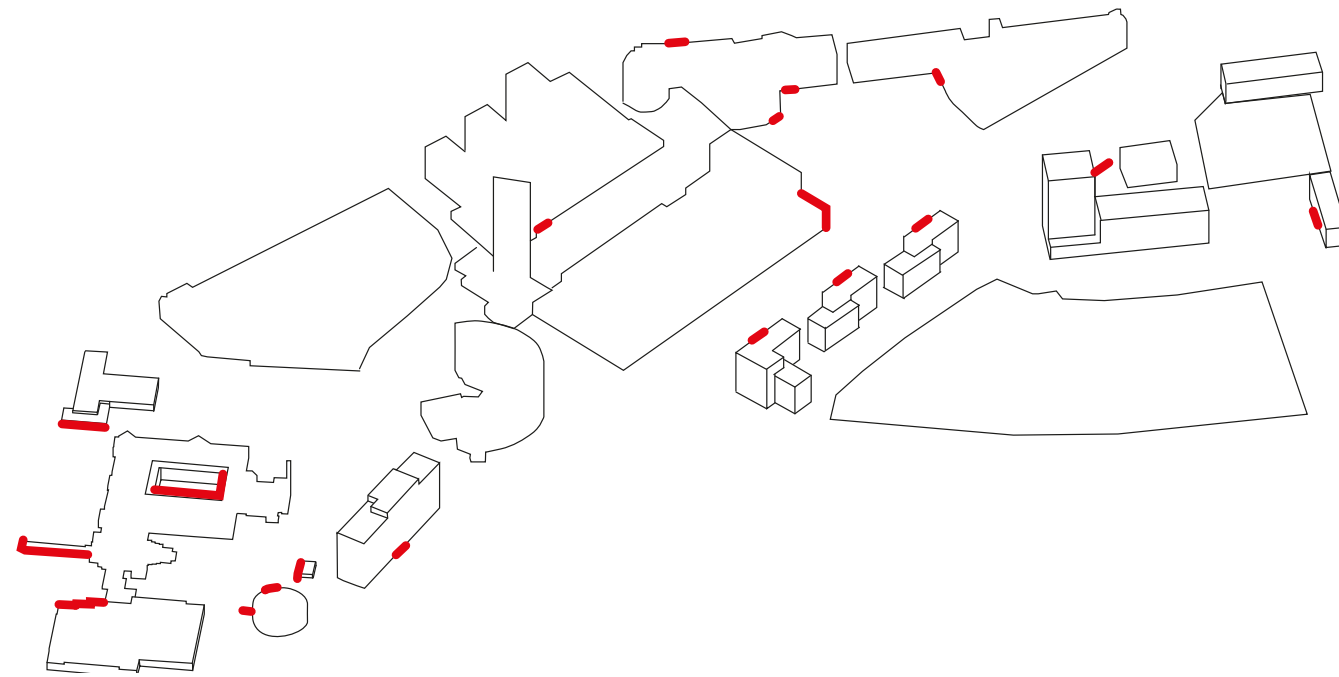
Ingrepen : Bouwvolumes & ontwikkelruimte

Het gebied is in zijn huidige vorm het resultaat van een opeenvolging van bouwprojecten en programmatische toevoegingen uit verschillende tijdsperiodes. Deze ontwikkelingen vonden plaats binnen uiteenlopende maatschappelijke contexten en zijn gebaseerd op verschillende stedenbouwkundige opvattingen en ontwerpprincipes.

Dit heeft geleid tot een gebied met grote bouwvolumes die vaak een afwijkende oriëntatie hebben ten opzichte van elkaar en van de omliggende stedelijke structuur. Er bestaan aanzienlijke verschillen in schaal en maat tussen de gebouwen, waardoor een versnipperd ruimtelijk beeld ontstaat.

De samenhang tussen de verschillende bouwvolumes is beperkt. Gebouwen functioneren veelal als afzonderlijke objecten, met relatief weinig onderlinge relaties. Ook is er in de loop van de tijd beperkt aandacht geweest voor de interactie en betekenis van de ruimte tussen de gebouwen. Hierdoor ontbreekt een duidelijke ruimtelijke wederkerigheid en worden de kwaliteiten van de openbare ruimte onvoldoende benut.

Het resultaat is een gebied waarin de gebouwen afzonderlijk herkenbaar zijn, maar waar de ruimtelijke samenhang en de kwaliteit van de tussenruimten achterblijven. Hierdoor wordt het potentieel van het gebied als samenhangend stedelijk ensemble slechts beperkt benut.

Oriëntatie gebouwen bestaande situatie

LEGENDA

Entree gebouwen

Ingrepen : Bouwvolumes & ontwikkelruimte

Referentiestudie:

Wat leren we van andere voorbeelden?

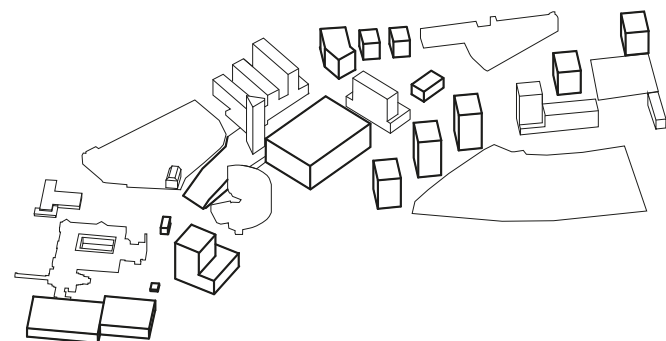
- Alzijdig georiënteerde plinten zorgen voor een actieve relatie tussen gebouwen en de openbare ruimte, waardoor het gebied vanaf meerdere zijden toegankelijk en aantrekkelijk wordt.
- Ruimte voor groen, licht en verblijf tussen de bouwvolumes versterkt de ruimtelijke kwaliteit van het gebied en draagt bij aan een prettige en gezonde leefomgeving.
- Een menselijke maat in de bebouwing, waarbij kleinschalige bouwvolumes worden gecombineerd met grotere bouwblokken, zorgt voor een gevarieerd en herkenbaar stadsbeeld en verbetert de beleving van het gebied op straatniveau.

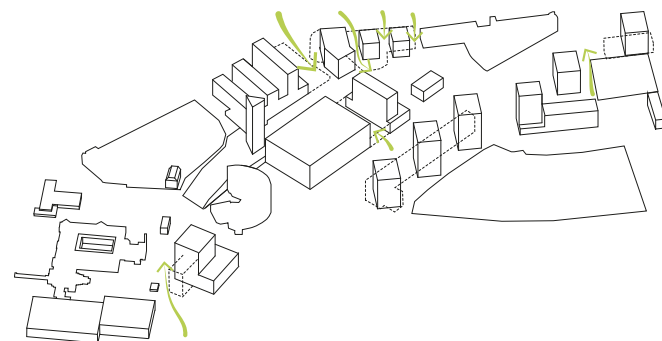
1. Groene hart van de TU Delft Campus
2. Openheid in plinten, De Nederlandsche Bank Amsterdam
3. Ruimte voor landschap rondom Eurojust, Den Haag
4. Diverse grootte bebouwing op campus Woudestijn, Rotterdam

Ingrenen : Bouwvolumes & ontwikkelruimte

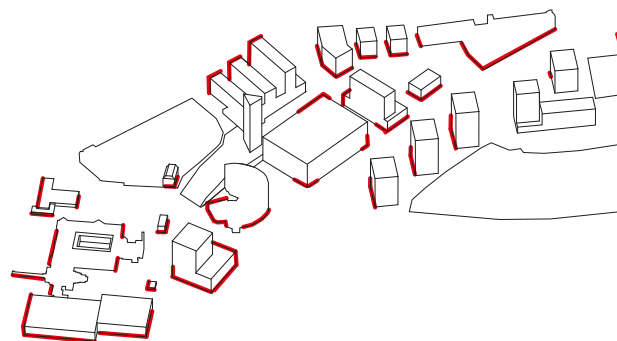
Voor deze casus stellen we voor om in te zetten op de volgende ingrepen:

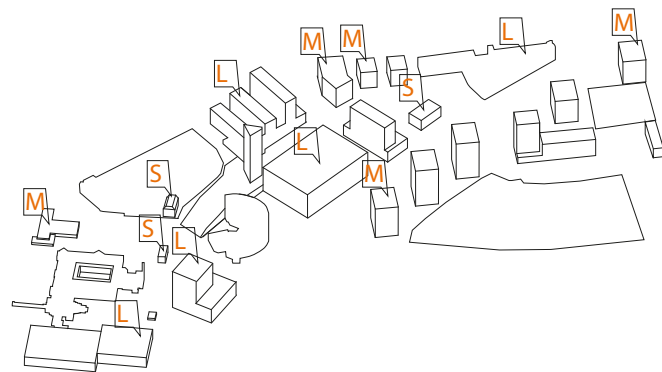
1.Kansen voor verdichting

2.Ruimte voor groen tussen de bouwvolumes

3.Orientatie actieve plinten

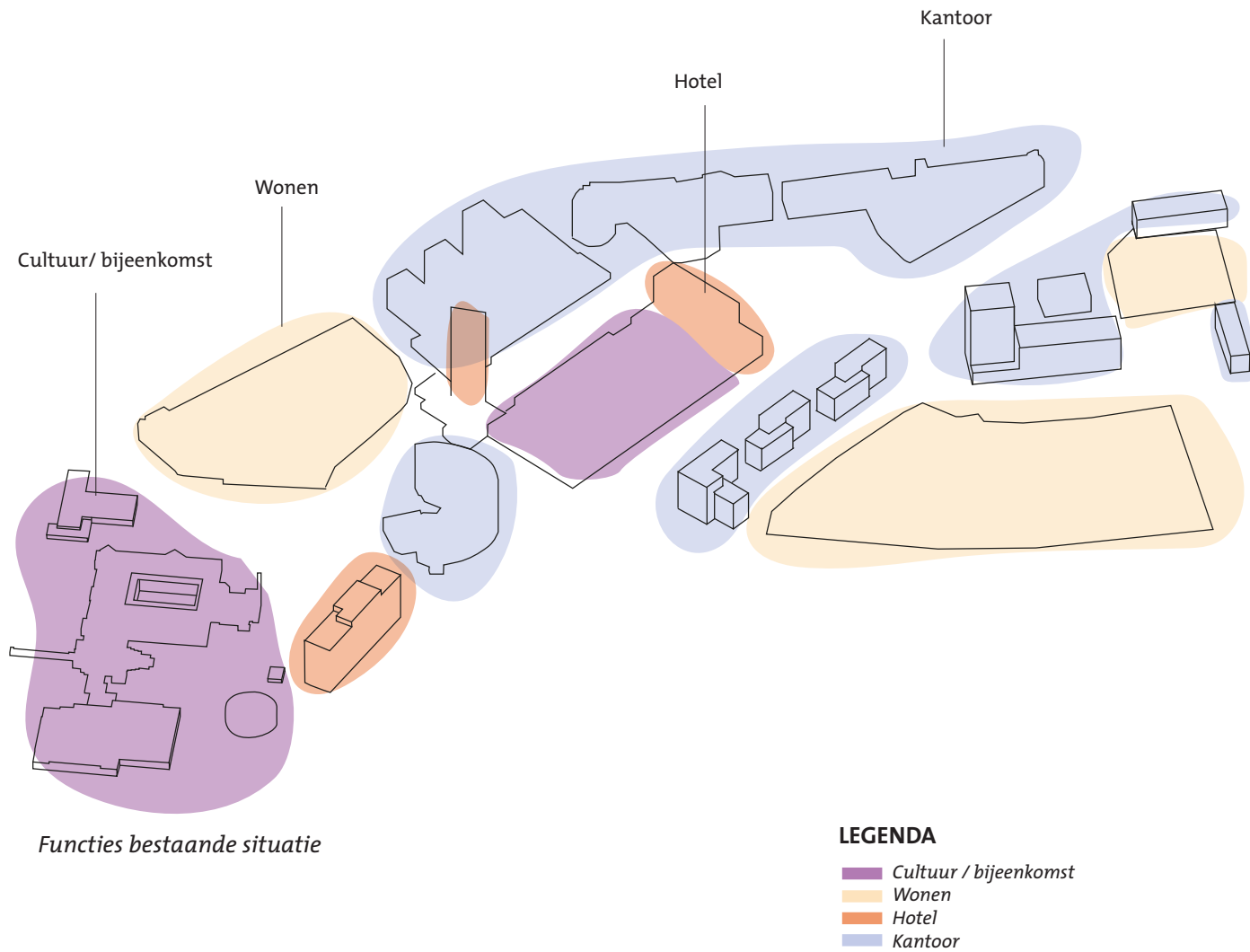
4.Groot -klein & afwisseling in de korrelgrootte (S,M,L)

Ingrepen : Programma

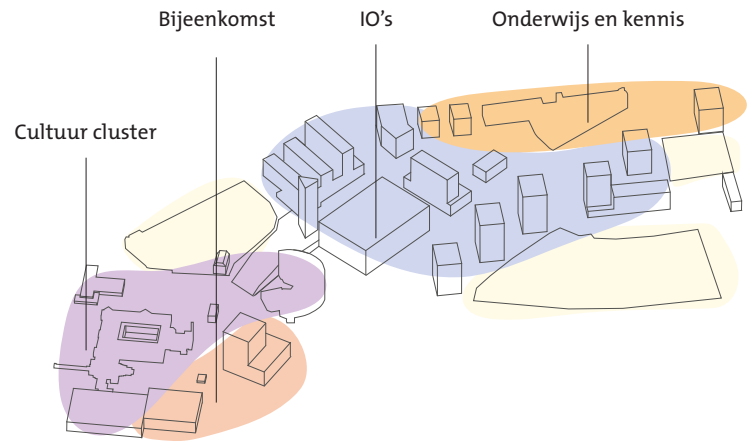
Het programma in het gebied wordt nu gekenmerkt door grootschalige, monofunctionele bouwblokken. De verschillende functies zijn ruimtelijk sterk van elkaar gescheiden en hebben weinig onderlinge samenhang. Bovendien zijn veel gebouwen naar binnen gekeerd, waardoor de interactie met de openbare ruimte beperkt is.

Dit resulteert in een gebied met relatief weinig levendigheid, een beperkt publiek programma buiten kantooruren en een zwakke relatie tussen gebouwen en openbare ruimte.

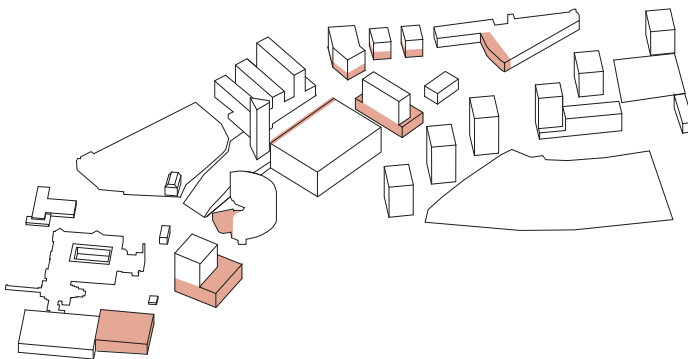

Ingrepen : Programma

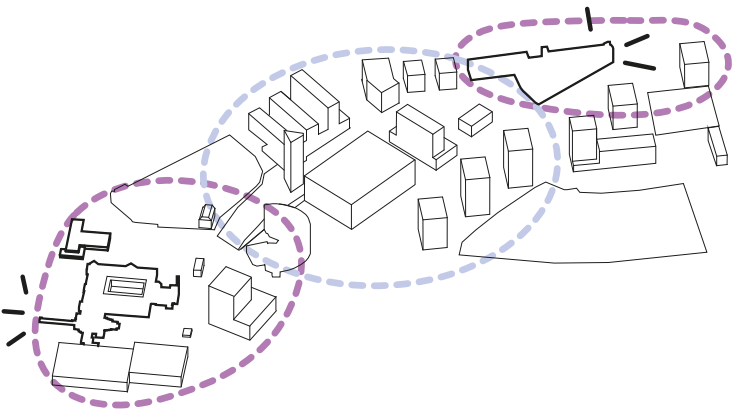
Voor deze casus stellen we voor om in te zetten op de volgende ingrepen:

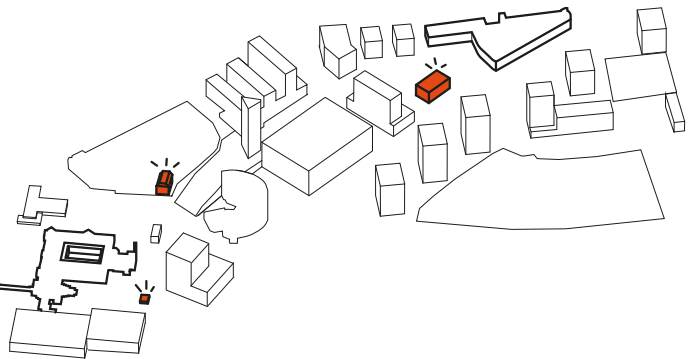
1.Evenwichtige Programma

3.Menging programma op gebouw niveau

2.‘Koppen’ met toegankelijk en openbaar programma

4.Cultuurankers en publiek trekkers

Sorghvliet Campus 2099

Deze casus richt zich op de transformatie van het gebied van een geïsoleerd “forum” met eenzijdige functies en programma’s naast elkaar naar een open en toegankelijke campus ‘Groot Sorghvliet’ waar ontmoeting en toegankelijkheid belangrijk zijn. Centraal staat het versterken van de identiteit van het gebied door een betere balans tussen grootstedelijke representativiteit en menselijke maat, en tussen diverse functies in gebouwen onderling en in relatie met de buitenruimte.

Door grote volumes op te delen, entrees en routes te verbeteren en hoogwaardige openbare ruimte te creëren die voortborduurt op het verleden en aansluit op de directe omgeving, ontstaat een toegankelijk en levendig gebied waar meer mensen dan alleen bezoekers en werknemers willen zijn. Dit vraagt om een andere blik op vastgoedeigendommen van zowel rijk als gemeente en een intensieve en gelijkwaardige samenwerking tussen de gebruikers en andere eigenaren in het gebied om tot deze waardecreatie op gebiedsniveau te komen. Tevens geeft deze benadering ook ontwikkelingsruimte en kansen om met een afgestemde programmering in gebouwen, in plinten en openbare ruimte meer interactie, ontmoeting en levendigheid terug te brengen in het gebied. Landschappelijke middelen worden ingezet om afstand tot gebouwen te creëren, om daarmee de beveiligingsmiddelen in te passen.

Door strategische plekken aan te wijzen voor een HOV-knooppunt en een centrale parkeeroplossing wordt de routing meer in het gebied gebracht en sluit deze aan op doorlopende verbindingen richting de woonwijken en het landschap. Door een nieuwe HOV halte juist midden in het gebied te leggen bij Catsheuvel, kan het Kunstmuseum zich richten op een extra entree en andere bedrijven/organisaties en kan het congresgebouw zich richten op andere routing van werknemers en bezoekers.

Zo groeit het gebied vanuit haar eigen kenmerken en karakteristieken uit tot een representatief en inclusief gebied waarin Vrede en Recht niet alleen zichtbaar zijn als vlaggenrij, maar ook zichtbaar en ervaarbaar zijn in een diversiteit en toegankelijkheid aan functies en in het dagelijks gebruik van dit gebied ‘Groot Sorghvliet’.

